

for en Del Aar siden gjort det Fremstribt, at man har givet Skolerne Lov til selv at holde Examen, og denne Tilladelse vil man nu hæve, uden at den Grund, der ellers er tilstede for Examenkommissioner, Fremme af det frie videnskabelige Liv, her er tilstede; fordi man har stillet denne enkelte Tde om Examenkommissioner op som det Dverste, vil man sløise al Selvstændighed hos Skolerne, idet man henlægger Examen til Universitetet. Examen ved Skolerne har sin overordentlig store Betydning for Skolens egen Skyld. Som jeg tillod mig at sige ved 1ste Behandling, ser jeg ikke Nødvendigheden af at fastholde Studenterexamen som nødvendig Betingelse for de senere Rettigheder; det er en Svendeprove i sin Slags, som det er min Dverbemærkning, at vi gjerne kunne kaste bort. Dager man den derimod som en selvstændig Prøve ved Skolen, saa er den for denne af den allerstørste Betydning. Det er et Maal for det hele Arbejde i Skolen, en Afslutning derpaa, og jeg husker tydeligt fra min egen personlige Erfaring, hvad man kunde lære ved en saadan Skoleexamen og navnlig Afgangsexaminerne. Den Repetition, der gif forud, den selvstændige Dvelse, den Prøvelse, man underkastede sig selv ved at gennemgaa Sagen, Alt dette gjorde, at man ofte i Uger og Dage lærte ligesaa Meget som ellers i Maaneder i Skolen. Denne Examen har ogsaa en stor Betydning for Lærerne, for hvem det er en overordentlig Tilskyndelse at have dette Maal at arbejde hen imod, at komme til denne Afslutning paa Undervisningen. Denne Afgangsexamen ved Skolen vil nu Flertallet omstyrte eller ialfald fratage den dens Betydning for at henlægge den til Universitetet, hvor den nødvendigvis maa blive lettere, idet ikke den, der har ledet Undervisningen, men Andre komme til at lede Examen — og det er jo ikke de vedkommende Disciple selv, det er Lærerne, som maa have studeret det, der specielt fordres af Professorerne ved Universitetet, saa at det kommer til at bero i væsentlig Grad paa Lærerne, om Disciplene ville komme til at gjøre en god Examen eller ikke. Jeg skal ikke tale om det Spild af Tid og Penge, der derved vil fremkomme for de

unge Menneffer; det er jo ofte et aarligt Tal af et Par Hundrede, der her en Tale om, som nu fra Provindserne skulle reise ind til Kjøbenhavn alene for at tage Examen. Jeg skal heller ikke tale om, at Examen bliver mindre paalidelig, thi ogsaa derpaa lægger jeg mindre Vægt, men det Væsentlige for mig er, at Skolerne faa mindre Frihed, idet de alle skulle normeres efter den Norm, der opstilles ved Universitetet. Men er det Fremgang, er det den Retning, vi ellers gaa i overfor den Slags Instituter, og skulle vi for en ydre Ligheds Skyld, der i Virkeligheden har overordentlig liden Betydning, opoffre den selvstændige Udvikling omkring i Skolerne? Jeg kan som sagt ikke Andet end se, at det er et meget hellageligt Tilbagestribt, der søges gjort gennem Flertallets Forslag; jeg forstaa, at Flertallet kan komme dertil, men jeg maa beklage det, thi det er at opgive noget Godt og Nyttigt, som man allerede har. Naar jeg saaledes fastholder de Momenter, jeg nu har fremhævet, kan jeg ikke Andet end ubetinget foretrække Mindretallets Forslag. Jeg vilde gaa videre, end Mindretallet her er gaaet. Thi jeg tillægger vel ikke det Oldnordiske nogen videre Betydning, heller ikke Flertallet selv har jo tillagt det nogen stor Betydning, det har jo væsentlig og overordentlig forstaaet indrettet sin Undervisning til at være historisk, Flertallet medtager herunder Statsholdningslære og Læren om offentlige Forhold, en Tanke, som jeg fuldkommen kan billige saaledes som den er fremstillet, og jeg skulde da ikke have det Mindste imod, om den blev optagen i Mindretallets Forslag, hvis det ellers kunde gjøres. Vil man imidlertid gjøre det Skridt videre, der er foreslaet af Flertallet, saa tror jeg, at man egentlig burde gjøre et endnu længere Skridt, saa ser jeg ikke, hvorfor man skulde blive staaende ved den oldnordisk-historiske Skole som den ene af de 3 Skoler, men der var da en meget simplere Maade at ordne Sagen paa, og som man maatte lettere kunde faa Folk til at gaa ind paa end paa den oldnordiske Skole, som den her er foreslaet. Jeg tænker herved paa den Fremgangsmaade, man følger i England, hvor nogle af de vigtigste Prover — dem, man jo nu indretter